

tahijev sunčani sat

Veliko otkriće u Donjoj Stubici! Ovakvih predmeta samo je nekoliko u cijeloj Europi

Sat potječe iz 1558. godine, koštani je, sastoji se od dva dijela i sjajno je očuvan

Foto: Boris Scitar/Vecernji list

Autor:
Marina Borovac

Sunčeve zrake baš su bile obasjale **Tahijev breg** poviše crkve Presvetog Trojstva u **Donjoj Stubici** kad je **Marin Mađerić** oduševljeno vrisnuo. Kopajući po lokalitetu Stari grad na kojem je u srednjem vijeku stajala utvrda, čiji je zacijelo najupečatljiviji – i povijesno najpoznatiji – vlasnik bio ozloglašeni **Franjo Tah**, Mađerić je u utorak pronašao preklopni "džepni" sunčani sat iz **1558. godine** za koji će arheolozi pokušati utvrditi je li bio Tahijev.

Tahijev pehar s lavom

– Posljednjih desetak godina radim na brojnim nalazištima. Iskapali smo svakakve predmete, pa i one od zlata, ali ovaj sat smatram svojim najvrednijim nalazom – kaže Marin Mađerić pokazujući nam mjesto gdje ga je iskopao.

– Sat je koštani i jako je dobro očuvan. Sastoji se od dva dijela – u donjem je dijelu kompas, u gornjem igla. Na ovom lokalitetu istraživanja traju već sedam godina, pronašli smo tu gotovo u

potpunosti očuvanu staklenu čašu na stopi ukrašenu lavljom glavom koju zovemo Tahijev pehar, bilo je i novčića, kopči, ostataka keramike, pećnjaka (dijelova kaljeve peći)... Ali ovo nam je najvredniji nalaz. Ovakvih iznimno sofisticirano izrađenih predmeta sačuvana je tek nekoliko u cijeloj Europi, poput sličnog nalaza iz obližnjeg kaštela Konjščina, a izrađivali su se u Nürnbergu. Satovi koji se nalaze u muzejima u Europi zapravo su donacije privatnih zbirki. No ne znam baš da ga je netko pronašao u arheološkom nalazištu – tumači voditeljica istraživanja dr. Ivana Škiljan, viša kustosica i voditeljica arheološke zbirke u Muzeju seljačkih buna u Gornjoj Stubici i u muzeju Veliki Tabor.

– Mi danas takav sat zovemo džepnim, no ljudi koji su živjeli u to doba na odjeći nisu imali džepove već su vrijednosti, poput sata, nosili u platnenoj vrećici – objašnjava **Vlatka Filipčić Maligec**, voditeljica Muzeja seljačkih buna u kojem su izloženi dosad pronađeni eksponati s Tahijeva brijega, a u kojem će biti izložen i pronađeni sat.

U ovom muzeju posjetitelji mogu vidjeti i originalni **reljef nadgrobne ploče Franje Tahija**, skinut četrdesetih godina prošlog stoljeća iz crkve u Donjoj Stubici, gdje je Tah pokopan.

Nalazio sam i predmete od zlata, ali ovaj dobro očuvani sat moje je najdragocjeniji nalaz

Marin Mađerić, arheolog

Vlatka Filipčić Maligec kaže da je istraživanjem došla do podataka da je ta nadgrobna ploča maknuta iz crkve zato što su seoske žene molile ispred nje, misleći da tu počiva svetac. Na šest i pol metara dugom komadu papira u muzeju je izložena replika tužbe koju su zagorski seljaci bili podnijeli protiv Tahija, spočitavajući mu, među ostalim, što im je bio ukrao pravo prve bračne noći. Naime, Zagorci bi mu možda još i oprostili što je na poljima odabirao njihove žene i kćeri koje je odvodio najprije na pranje, a zatim u svoj dom, da to nije činio i kad je, za ondašnja poimanja, bio prestar za seksualne vratolomije.

Tragajući za prošlošću, arheološki tim koji predvodi dr. Škiljan i jučer je zasukao rukave i prionuo na posao koji će potrajati još nekoliko dana, a nastavit će se kad se osiguraju sredstva za novu "rundu" iskapanja.

Dvije faze života

– Istraživanja su financirana sredstvima Ministarstva kulture. Ovaj se lokalitet prvotno nalazio u privatnom vlasništvu, ali Grad Donja Stubica ga je otkupio, s ciljem što skorijeg uređenja arheološkog parka koji će biti na nalazištu. Svi otkriveni dijelovi kamenom zidane arhitekture konzervirani su na samom lokalitetu. Analizom uzoraka uzetih od drvenih ostataka utvrde koje smo pronašli, a koja je provedena na Institutu Ruđer Bošković i Leibnitz Labor für Altersbestimmung und Isotopenforschung, Christian-Albrechts-Universität u Kielu u Njemačkoj, utvrdilo se da je utvrda funkcionirala i u periodu od 1321. do 1431. godine. Terenski radovi potvrđuju kako se tu najintenzivnije živjelo u srednjem i ranom novom vijeku.

Utvrda se sastojala od središnjeg uzvišenja okruženog drvenom palisadom i obrambenog jarka ispunjenog vodom.

Iako su istraživanja još u tijeku pa je nemoguće donijeti konačne zaključke o cjelokupnom izgledu **stubičke utvrde**, ona je zacijelo imala najmanje dvije faze "života": stariju s puno drvenih elemenata u arhitekturi i noviju, datiranu u prvu polovicu 16. stoljeća, koju vjerojatno predstavljaju ostaci zidom omeđenih građevina.

Prije same **Seljačke bune 1573.** godine seljaci su se ovdje bili utaborili i puntali (bunili) protiv Franje Tahija – kaže Ivana Škiljan.

Na ovom će nalazištu Grad Donja Stubica uskoro urediti arheološki park

dr. Ivana Škiljan

Istraživači **Marin Mađerić**, **Denis Blažević** i **Josip Zorić**, sva trojica nadomak završetka studija arheologije, nadaju se da će vrijednih nalaza ovdje biti još i da će otkriti još kakvu **arheološku senzaciju**.

I sasvim im je svejedno čiji će se uzvik oduševljenja tada prolomiti **Tahijevim brijegom**.